

Motion till riksdagen 2005/06:U283

av **Annelie Enochson (kd)**

Turkiets kulturansvar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige i internationella sammanhang skall verka för att Turkiet, med anledning av sin EU-kandidatur, tar sitt kulturansvar för de assyrisk/syrianska kyrkor och kloster som finns inom landets gränser.

Motivering

Turkiet har en önskan att bli antaget som kandidatland för ett EU-medlemskap. Inom EU står de mänskliga rättigheterna högt på dagordningen, och det skall sättas press på de blivande kandidatländerna att de visar praktisk handling inom detta område för att en ansökan skall komma ifråga. För att hjälpa Turkiet i denna process inrättades 1998 en strategi för en anslutning. Denna omfattade en önskan från EU:s sida om att fördjupa samarbetet med Turkiet till bl.a. områden som mänskliga rättigheter, forsknings- och utvecklingsarbete, jordbruk samt tjänstehandel. Det är därför angeläget att Turkiet erkänner sina minoriteter och deras kulturhistoriska arv för att visa att man uppnår kandidatstatus.

Det turkiska ansvaret för assyrisk/syrianska kyrkor och kloster inom landets gränser innebär för det första att Turkiet omedelbart måste upphöra med omvandlingen av nämnda kyrkor och kloster till moskéer eller andra ändamål, exempelvis djurlador. För det andra måste Turkiet omedelbart återbörda beslagtagna och/eller konfiskerade assyrisk/syrianska kyrkor och annan egendom till respektive församling och ägare. För det tredje måste Turkiet omedelbart lämna statliga tillstånd till upprustning och renovering till assyrisk/syrianska kyrkor utan diskriminering i förhållande till andra religioner och trosriktningar. För det fjärde måste dammbygget i Ilusi stoppas. Vid sekelskiftet fanns det cirka en miljon kristna assyrier i sydöstra Turkiet. Genom stora etniska rensningar under början av förra seklet dödades cirka en halv miljon assyrier och ett stort antal tvingades fly. Sedan slutet av 60-talet bor en grupp om cirka 60 000 i Sverige. De lämnade efter sig kyrkor och kloster

Fel! Okänt namn på

varav flera dateras till 300-talet. Detta kulturarv berör inte endast assyrier/syrianer, utan har även en omistlig kyrkohistorisk och kulturhistorisk betydelse för hela världen. Nu, när möjlighet ännu finns, besöker alltför västerlänningar och assyrier/syrianer i exil dessa historiska platser för att få uppleva detta folks historia. Assyrierna representerar en gammal kristen kultur vars rötter går tillbaka till den första kristna tiden.

Den nedbrytningsprocess som hittills pågått har medfört att hundratals helgedomar jämnats med marken. Om detta tillåts fortsätta, kommer det assyrisk/syrianska kulturarvet att vara uttraderat inom ett fåtal år. Ett konkret exempel är Mor Sabo-kyrkan i Anitli, byggd under 700-talet, nu omgjord till moské. Detsamma gäller Mor Semun-kyrkan i Ahlah och Meryem Ana-kyrkan i Bote. Mor Afram-kyrkan i Bote har konverterats till djurlada. Samtliga dessa kyrkor ligger i Midiyatprovinsen och är byggda före 800-talet. Exempel på förstörda kyrkor är Mor Sabo-kyrkan i Arbaye, Kebrorandistriktet, Mor Aho-klostret och Mor Kuryakos-klostret i Hasakeyedistriktet. Kyrkogården vid Meryem Ana-kyrkan i Diyarbakir har förstörts och demonstrativt gjorts om till en parkeringsplats. Enligt Europakonventionen skall envar stå helt fri att välja och utöva sin religion. Turkiet lovade respektera detta redan vid Lausannefördraget 1923. Turkiet har även undertecknat FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Det måste anses tillhöra både Sveriges och EU:s grunder att respektera såväl religionsfriheten som minoritetsrättigheterna i övrigt. Det ingår i de mänskliga rättigheterna att också få utöva sin religion i det heliga rum som hör religionen till. Det är därför en mänsklig rättighet att bevara de assyrisk/syrianska kyrkorna och klostren för denna trosgrupp som lever i förskingringen men har sina andliga rötter i Turkiet.

Stockholm den 29 september 2005

Annelie Enochson (kd)